

og hvussu hesi megna at samstarva. Tilgongdin frá einum hugskoti til tað verður sett í verk, er munandi styttri her. Kommunan hevur roynt at syrgt fyri, at eingin stenduruttanfyri av sosialum orsökum. Nógvtiltøk, vit hava skipað fyri, hava verið ókeypiss at luttaka í ella kostað somikið lítið, at øll kunnu vera við. Eg vil, at har er eitt slag av sosialari javning í mongum. Tað verður ikki serliga stuttligt, og samstundis alt ov lítið at gleðast um, tá bara tín egna pengamappa skal avgera, um tú kann uppliva okkurt serligt av og á, sigur hann og heldur fram mest sum í sama andadrátti.

– Vit skulu kortini stilla upp í politiskum flokkum her. Tað er ein stóruvyrðing at hava eitt trygt bakland, sum tú kann leita tær ráð hjá og styðja teg til, heldur enn at standa einsamallur, umboðandi teg sjálvan. Men eg havi fyrr víst á, at ein borgarstjóri skal veljast beinleiðis. Veljarin hevur ofta ov litla ávirkan á politikkin, sum verður rikin. Hann veit ikki, hvør fer í stjórn, og hvør kósin verður, tá atkvøðurnar eru taldar. Einstaki veljarin skal í størri mun vita, hvat hann fær fyri atkvøðuna. Tað er fólkaræði eftir mínum tykki, sigur Heðin Mortensen, sum feigin sær, at lögmaður eisini verður valdur beinleiðis.

Heðin í meldrinum

Fyrirpartin leygardagin tann 1. oktober 2011 bóru føroysku tíðindaportalarnir og útvarpið feskastu tíðindini úr høvuðsstaðnum. Umsíðir var umstríddi minkurin, sum var komin við Norrønu tvær vikur frammanundan, skotin. Prógvíð var ein stór mynd av borgarstjóranum og minkinum.

Fjølmiðlarnir hava ongantíð havt so stóran týðning fyri ein politikara sum nú. Umrøða er alneyðug, um tær skal vera lív lagað sum politikari. Útvarpið, sjónvarpið, bløðini og sosialu miðlarnir eru samskiptispallar, har politikarin sendir ein boðskap til borgarnar. Úrslitið er, at politikkur er ofta ein sjónleikur í miðlunum. Heðin Mortensen er við tíðini vorðin eitt politiskt brand, sum dugir væl at brúka sosialu miðlarnar.

Tað er einki nýtt undan væðingini. Heðin Mortensen hevur altíð brúkt fjølmiðlarnar. Í royndini at sleppa upp í býráðspolitikki í 1972, ringdi hann ofta til journalistar á blaðredaktiónunum og spurdi, um tey kundu skriva ein blaðstubby um hetta og hatta. Ei undur í, tí annars visti eingin, at hann var til.

Heðin Mortensen hevur fólk, sum hjálpa og ráðgeva honum, tá ið tøl og fakgreinar skulu skrivast, tí politikkur skal vera fólksligur. Tí er í lagi at brúka pengar til tað. Hann leggur kortini doyin á, at hann skrivur høvuðsinnihaldið í øllum sínum lesarabrøvum, áðrenn hann verður vegleiddur. Hann góðkennir eisini alt, sum fer út undir sínum navni.

– Skrivaði eg alt liðugt sjálvur, so hevði eg ikki havt tíð til annað. Tú spyr um spunasmiðir. Eingin spinnir fyri meg, men eg havi fólk, sum hjálpa mær at skriva. Eg stýri mínum egna politikki, men tað eru dugnaligari skrivarar enn eg, sum hjálpa til at seta orð á politikkin, sum er stungin út í kortið av mær. Tá verður boðskapurin greiðari, og tað er ein fyrimunur fyri allar partar, heldur Heðin fyri.

Søgan um minkin er eitt dømi um, at Heðin Mortensen roynir at sleppa frammat í fjølmiðlunum, tá tað ber til.

– Eg havi ikki lagt nóg nóg fyri í landspolitikki. Løgtingsarbeiðið, sum oftast er tungt og drúgt lógarsmið, hóskar ikki til mitt lyndi. Sum býráðspolitikari kann tú ávirka viðurskiptini beinleiðis. Løgtingsarbeiðið hóskar ikki til mitt lyndi. Eg eri ótolin, og tað skal henda okkurt allatíð. Tað kann vera ein vansi, og onkutíð havi eg kanska gjørt nakað skjótt av. Ótolni ger hinvegin, at eg fái nóg frá hondini. Men eg iðri meg ikki um nakað, sigur Heðin Mortensen um tað frambrótið í landspolitikki, sum ongantíð kom

Fleiri halda, at borgarstjórin ger dekan ov nóg av og ger alt fyri at sleppa frammat. Hvi er neyðugt at senda mynd og tekst til miðlarnar, tá ein minkur er deyður?

– Hatta er eitt stuttligt dømi. Málið um minkin var í roynd og veru nakað, sum fjølmiðlarnir sjálvir blástu upp. Hvønn dag í sjei dagar varð tosað dúgliga um henda vælsignaða minkin, og eg varð spurður fleiri ferðir av journalistum, um nakað nýtt var at frætta. Nógva umtalan bar við sær, at ein ótti breiddi seg. Fólk fóru at stúra fyri, hvørjar ónáðir minkurin fór at gera. Vit sissaðu borgararnar við at boða frá, at hann loksins var skotin. Tað er ein partur av starvinum eftir mínum tykki. Eg veit ikki, hvar markið er fyri, hvat tú kann senda út alment. Alt skal heldur ikki bara vera tungt og stirvið, sum kemur her frá. Men eg havi ongantíð álagt miðlunum at taka upp tað, eg sendi teimum. Tað er ikki mín avgerð, vissar Heðin Mortensen um.

Áltíð millum seg og borgararnar hevur altíð havt nóg at siga fyri sitandi borgarstjóran. Sum teirra umboð í politiska arbeiðinum vil hann kunna um, hvat rører seg í kommununi. Hann vil hava samband við fólkini, sum búgva har, og tað fær hann við at gagnnýta sosialu miðlarnar.

Stóra avbjóðingin í dag er at koma í samband við øll tey, sum ikki brúka sosialu miðlarnar. Her roynir Heðin Mortensen at vitja og vísa seg har, sum fólk eru og koma saman, sama um tað er til tiltøk, hátíðarløtur ella jarðarferðir. Av tí sama sigur hann seg kenna nøvnini á øllum borgarunum í kommununi.

Politikkarar nóg at læra

Heðin Mortensen situr við krossanum beinum og kagar út gjøgnum vindeygad við útsýni yvir á grasvøllin á Vaglinum, meðan hann greiðir iðin frá. Myrkið er so smátt farið at leggja seg sum ein dýna yvir býin. Myrkurstíðin stendur fyri durum.

Hesin dagurin hevur verið fjøltáttadur sum allir aðrir dagar. Hann er á rennibreytini hvønn morgun klokkan hálvum sjei, áðrenn hann fer til arbeiðis, har snurrandi myndatól, tiltøk, figgjastýring, fundir og annað seta dagskránna frá morgni til myrkurs.

Her fær hann eisini javnan gestir á gátt. Hann sigur frá minniríku lútuni, tá børn frá Dagstovninum á Velba-

stað vóru á vitjan og spurdu um eitt tivoli við rutsjibanum, trampolin og hoppiborg á Velbastað og sparkivøll við tilhoyrandi spælipláss í Kirkjubø. Tann eini dittaði sær eisini at spyrja, um borgarstjórin hevði nakað at gera við, at veðrið bráðliga varð so gott tann morgunin. Svarið frá borgarstjóranum var, at sparkivøllurin í Kirkjubø var ávegis, men málið um tivoli á Velbastað mátti helst fáa eina drúgva og gjølliga viðger.

Heðin Mortensen er allastaðni – altíð fúsar á staðnum við blómum og øðrum, tá hátíðarløtur eru, og vísir samkenslu, tá sorgarløtur eru. Onkur rópar hann damp-barn. Men uppskriftin er, sambært honum, at viljin at vilja gevur orku. Og hann hevur við sínum 66 árum enn ambítiónir, hugskot og er fullur av lívi.

– Summi viðmerkja, tí eg altíð royni at vera tilstaðar. Tað er ein stóruvyrðing at hava beinleiðis samband við fólkini, tú umboðar. Har fái eg eina rúgvu av tilskoti og íblástri. Tað er umráðandi fyri meg at vísa fólk virðing fyri tí stóra sjálvboðna arbeiði, ið nógv gera. Eg vil í øllum førum ikki sita sum ein konservativur, súrur og hástóruvyrðing borgarstjóri handan læstar dyrð. Eg vil vera millum borgararnar har, sum gleði og sorg er, sigur Heðin Mortensen.

At steðga á eina løtu og vísa hvør øðrum virðing og áhuga, er nakað, sum øll, serliga politikarar, kundu lært seg, heldur borgarstjórin. Politikarar hava lyndi at gloyma menniskjasliga partin av starvinum. Teir eru vanlig menniskju, sum umboða onnur vanlig menniskju, bæði há og lág.

– Tað er ikki fyri at ljóða frelstur, men samkensla og samstarv hava altíð

verið ein inngrógvin partur av mær. Politikkur viðkemur øllum fólki, og tað eru nógv menniskjalig atlit at taka. Hvør verður ávirkaður, tá skatturin fer upp? Borgararnir, ikki figgjarmálaráðið. Hvar búgva tey heimleysu? Á gøtuni, ikki í innlendismálaráðnum. Politikkur snýr seg um menniskju, og tað er millum menniskju, at pulsarin skal takast. Tað er sera umráðandi at vita, hvat rører seg í býnum, um tú vil føra skynsaman politikk.

Óviss framtíð

Eftir beinleiðis sjónvarpsinnslagið og viðtaluna í høllini á Hálsi, fóru Jóannes Hansen og Bogi Godtfred, sum sótu í sjónvarpsstovuni í Vørsluni, at hugleiða um einanstandandi valúrslitið hjá Heðini Mortensen og Javnaðarflokkinum.

Valúrslitið er upplagt høvi hjá Javnaðarflokkinum at rannsaka seg sjálvan, helt Jóannes Hansen fyri, tí tað verður ein dagur aftaná Heðin Mortensen.

– Tann, sum hevur vunnið valið í Havn í kvøld, tað er ikki Javnaðarflokkin. Tann, sum hevur vunnið valið í kvøld, tað er Heðin Mortensen. Tað burdi kveikt nakrar tankar í Javnaðarflokkinum, hvat flokkurin vil í framtíðini. Heðin verður 70 ár, tá komandi valskeið er runnið, og tað er vanligt aðrastaðni, at tað verður sett við, vísti Jóannes Hansen á.

66 ára gamli borgarstjórin verður eisini ofta spurður, um hetta verður hansara seinasta seta í starvinum. Hann kann ikki svara spurninginum, tí hann veit ikki svarið. Hóast ein bók við endurminningum er í umbúna, har Heðin vil vísa sítt politiska lív handan leiktjöldini, ger hann greitt, at høvi er enn ikki at tosa um sítt eftirmæli – men um hann skal seta orð á, sigur hann seg fremst av øllum ikki vilja hava sitandi á sær, at nakað liggur í órókt, tá hann takkar fyri seg. Bókin kemur heldur ikki í bræði.

Sum hann bar fram undir valstríðnum, so er nógv framt, men meira skal fremjast. Trivnaðarkósin skal haldast, og vanlukkuligi streymurin av ungum fólki, ið floyma av landinum, skal steðgast umgangandi. Havnin er so smátt farin at bløða út. Stóra avbjóðingin nú er at skapa ein modernaðan føroyskan høvuðsstað, sum skal draga fólk til sín.

Tað verður ein dagur aftaná Heðin Mortensen. Á kommunuvalinum tann 13. november søgdu meirilutin av borgarunum í Tórshavnar kommunu, at tann dagurin skal ikki koma enn.

– Eg finni hurðina sjálvur, tá tíðin er búgvin. Tað er hon ikki enn, sigur Heðin Mortensen.

FAKTA: HEÐIN MORTENSEN

Heðin Mortensen er føddur 7. apríl 1946 í Trongisvági, har hann búði fyrstu barnaárin. Sum smádrongur flutti hann til Havnar, har hann hevur búleikast síðan.

Hann er giftur Hjördis Egholm Mortensen, og tey eiga fyra børn.

Heðin er útbúgvin maskin- og bilmekanikari, og hann hevur eisini útbúgving sum bilsýnismaður og tryggingarmaður. Hann arbeiðdi sum maskin- og bilmekanikari í 17 ár. Fór í starv sum tryggingarmaður hjá Tryggingarfelagnum Føroyar í 1978.

Veruliga frambrótið í landspolitikki kom ongantíð. Hann sat sum lögtingsmaður fyri Sambandsflokkinn í Sudurstreymoyar valdømi frá 1998 til 2004, men hevur eisini verið varamaður á tingi í styttri tíðarskeið í 1989, 1990, 1991, 1993 og 2004.

Heðin Mortensen hevur serliga gjørt vart við seg í býráðspolitikki. Hann var á fyrsta sinni valdur í 1972 og hevur verið býráðslimur uttan slit síðan. Hann tók við sum borgarstjóri tann 1. januar 2005.

Fremsta áhugamálið hevur altíð verið ítróttin. Hann var formaður í Havnar Róðrarfelag, áðrenn hann kom í stjórn hjá ÍSF sum starvsnevndarskrivari í 1979. Hann bleiv forseti har árið eftir og sat í samfull 28 ár. Umframt tað var hann formaður fyri Havnar Sjonleikarfelag árið frá 1997 til 2003.